

Xatirə körpüsü

Aydın Çobanoğlunu düşünərkən...

Onu təkəcə ədəbiyyatşünaslar, dostlar, tələbələr deyil, həm də sözə, saza dəyər verənlər də tanıyır. Çünki o, zətan söz üçün, saz üçün doğulmuşdu. Adama elə gəlirdi ki, saz onun sinəsində ikinci bir ürəkdi, ikinci bir nəfəsdi. Çünki elə şövlə sazı sinəsinə sıxıb meydanı ayağa qaldırırdı ki, bu mənzərədən, bu məclisdən doymaq olmurdu.

Mən onu hələ tələbəlik illərinin ilk günlərindən tanımağa başlamışdım. Özü də adı bir təsadüfdən, belə ki, oturub bibim oğlu ilə (Qarabağda mamam oğlu deyilir - Ə.M) söhbət edirdik. "Söz arası dedi ki, Aydınqilə gedəcəm. Darıxmışam ondan öteri. Gedim, sazı kökləsin, bir az əhvalım düzəlsin". Doğrusu, təəccüblə baxdım üzünə. Elə bil nəse soruşacağımı hiss etdi və gülümsəyərək dedi:

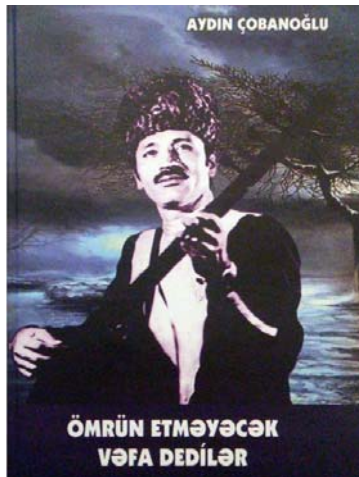
- Aydını tanıyırsan? Aydın Çobanoğlunu deyirəm. Yaxın qohumumdur. Əmim qızının həyat yoldaşıdır.

Bax, mən onda adını eşitdiyim, ifasından xəbərdar olduğum Aydın Çobanoğlunun bizimlə qohum olduğunu da öyrəndim və durub qoşuldum bibliyotekasına. Birlikdə getdik Aydın Çobanoğlunun evinə

O zamandan bugünə qədər harda bir saz səsi eşitsəm, harda bir şövləli aşiq ifası diqqətimi çəkərsə, dərhal düşür yadıma. Sözü ilə, söhbəti ilə xatırlayıram onu. Hətta oxuculara xatırladım ki, o, 80-ci illərdə Azərbaycan televiziyasında özünün maraqlı çıxışları ilə də diqqəti çəkirdi. Həmin çıxışlarda onu qızları sazla müşayiət edirdi. Məktəbyaşlı bu qızlar ataları ilə birlikdə saz havalarını ifa edirdilər. Sanki bir qrup yaratmışdılar - ailə qrupu

Ötən bazar günü televiziya kanallarının birində Aşıq Ədalətlə bağlı bir fraqment diqqətimi çəkdi. O fraqmentdə Bəhmən Vətənoğlu Aşıq Ədalətlə üzbəüz oturub üzü Kəlbəcərə kövrək saz havası üstündə şeir söyləyirdi. Həmin an Aydın Çobanoğlu da düşdü yadıma. Veriliş bitən kimi gəlib da-

yandım kitab rəfimin önündə. Götürdüm onun məndə olan və 2010-cu ildə işıq üzü görmüş "Ömrün etməyəcək vəfa dedilər" adlı kitabını. Kitab "Elm və Təhsil" Nəşriyyatında görkəmli alimimiz, böyük ziyalımız, yorulmaz tədqiqatçımız, bütövlükdə ədəbiyyatımızın, sözümlüğün, türkçülüyümüzün fədaisi olan filologiya elmləri doktoru, professor Qəzənfər Paşayevin təsisçiliyi və ön sözü ilə işıq üzü görüb. Kitabdakı materialları Aydın Çobanoğlunun övladları - Ayten və Səyyad toplayıb. Ön sözündə hörmətli Qəzənfər müəllim vurğulayır ki, "Aşıq Aydın Çobanoğlunun yaradıcılığını tam əhatə edən bu maraqlı kitabın əlyazmasını vərəqlədikcə gənclik illərindən dostluq etdiyim Aydını sanki yenidən kəşf etdim. Digər tərəfdən də dostum haqqında çoxdan bəri söz demək arzumu gerçəkləşdi". Zənnimcə ön sözün ilk cümləsi olan bu fikir artıq kitabın mahiyyətini və həm də Aydın Çobanoğlunun kimliyini oxucuya birbaşa təqdim edir. Mən də 446 səhifəlik və bir neçə fəsilədən ibarət kitabı vərəqlədikcə çox hörmətli Qəzənfər müəllimin vurğuladığı hissələri yaşadım. Hələ 1980-ci ildən bu kitabı oxuduğum ana qədər bir yol gəldim. Bu zaman kəsiyində Aydın Çobanoğlunu necə görmüşdümsə, necə görürdüm-sə, indi də elə gördüm. Yaddaşımda səsi də tər qalmışdı, misraları da, ifa etdiyi havalar da. Bu, artıq təkrar vurğuladığım Aydın Çobanoğlu istedadının birmənalı barı və bəhəri idi. Özü də bitməyən, tükənməyən, solmayan barı, bəhəri. Aydın Çobanoğlu kitabdakı gəraylısının birində yazır:

*Gördükcə solğun çöhrəni,
Hər an xəyal üzür məni.
Nədir vadar edən səni,
Ömrü verirsen yelə sən?!
Könül, nə üçün beləsen?!*

*Nə tapmışan ağılamaqdan,
Qəm çələngi bağlamaqdan,
Nadan dərdi saxlamaqdan
Yanıb dönmüşsən külə sən,
Könül, nə üçün beləsen?!*

*Bilirsənmi, gözəl mələk,
Çox yaraşır sənə gülmək?!
Bəxdir, yetər dərd-qəm çəkmək!
İntizarsan hələ sən?!
Könül, nə üçün beləsen?!*

Aydın Çobanoğlunun əslində öz könlünə, ürəyinə yox, ona biganə olan, onu görməyən, onu dəyərləndirməyən, onu duymayan hər kəsə verdiyi sualdı bu və həm də haqlıdı. Nə-

dən biz beləyik, nədən bir-birimizin qarşısına kötük yumalayır, bir-birimizə badalaq gəlir, bir-birimizə laqeydlik göstərir, bir-birimizin haqqına giririk. Axı bu ömür "Ol"la "ölüm" arasındakı məsafədi. Nədən bu məsafəni bir-birimizə dəstəklə, verdiyimiz dəyərlə, uzatdığımız əllə, yaratdığımız şəraitlə yaşayıb yaşatmayaq. Nədən ancaq qan qaralıq, ancaq əsəb, ancaq giley-güzar sərgiləməliyik. Onun içərisində olmalıyıq. Bir millət, bir soy olaraq, onsuz da kifayət qədər gözü götürməyənliyimiz, haqqımızı yeyənlər var. Onlarla qarşılaşmaq, onları yerində oturtmaq əvəzinə özümüz-özümüzü dartsırıq. Və beləcə də ömrü yelə verirək. Günləri xəzəl kimi səpələyirik..

Bəli ilk baxışdan Aydın Çobanoğlunun şeir dili ilə bizə ünvanladığı bu sualların hər birini ayrı-ayrılıqda da cavabı var, bütöv halda da. O cavab da xalq olaraq, millət olaraq özümüzü dəyərləndirmək, özümüzdə qayıdıb özümüz olmaqdan ibarətdir. Bax, onda bir kimsə haqqımıza girə bilməyəcək.

Bir kimsə bizi aşağılamağa cəsəret etməyəcəkdi. Çünki birliyimiz, bir olmağımız onları öz yerində otuzduracaqdır.

Mən bu fikirləri Aydın Çobanoğlunun 20 Yanvar şəhidlərinin adına ünvanladığı "Şəhidlər Xiyabani" şeirində də oxudum və təkrar dərk elədim ki, Aydın Çobanoğlu xalqını, torpağını və onun şəhidlərini də elə bu dünya boyda istəyib, bu dünya boyda sevirdi. Həmin şeirin son iki bəndinə diqqət yetirək:

*Mən dağam, dözüürəm belə sitəmə,
Baxıb ah-naləmə, gözümdə nəmə,
Yağı sevinməsin bugünkü qəmə,
Yağın borclu qalmaq sabahım mənim.*

*Çobanoğlu, dolan bu xiyabani,
İndi düşməni, dostunu tanı!
Batmaz şəhidlərin günahsız qanı,
Başımın üstədir Allahım mənim.*

Bəli, biz Aydın Çobanoğlunun bu şeirində onun faciəməz ürək ağrısını da duyuruq, bu ağrının qisasının yerde qalmayacağını da görürük.

Təbii ki, biz onun şair-aşığın fəhminin, uzaqgörənliyinin də şahidi oluruq.

Çünki biz 44 günlük müharibədə şəhidlərimizin qanını aldıq, bayrağımızı sərhədlərimizdə dalğalandırdıq. Bu şeirdə deyildiyi kimi, başımızın üstündəki və ürəyimizdəki Allahımız bizə yar oldu. Dostumuzu, düşmənimizi tanıyaraq Ali Baş Komandanın ətrafında birləşib böyük Zəfərimizi təmin etdik.

Bu gün xatirələrinə baş vurduğum Aydın Çobanoğlunun masasının üzərində olan kitabında bir-birindən maraqlı xatirələri, görüş təəssüratları da yer alıb. Həmin xatirə və təəssüratların hər biri də ayrı-ayrılıqda bizimlə Aydın Çobanoğlu arasında bir görüş, bir təmas körpüsüdür. Deməli, biz, yəni Aydın Çobanoğlu sevinlər, onu xatırlayanlar, onunla təmas xatirə körpümüzə qururuq. Həmişə var olacaq xatirə körpüsü ilə!..